

คนถูกขโมยที่ยากจน

พ.ศ.ธวัช ธีระโกศลชัย

คนบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

E-mail: orbusiness@hotmail.com

ที่โตเกียวชินจูกุ มีอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ตั้งอยู่ บรรยากาศนั้นเป็นห้องที่ไม่มีสัญญาณ ภายนอกห้องมีกระเป๋าเสื้อผ้า กระเป๋าสิ่งของวางเรียงรายอยู่ บนแผ่นกระดานที่กั้นห้องแต่ละห้องนั้น มีร่องเท้าวางอยู่หลายคู่ ทั้งร่องเท้าสั้นสูง รองเท้าบู๊ทก็มีไม่น้อย ระหว่างนั้น มีสเปร์ยกลิ่นหอม เพื่อกำจัดกลิ่นเหม็นวางเรียงราย ร้านนี้เปิดเมื่อปีค.ศ.2010 ค่าเช่า 2,472 เยน ต่อวัน มีบางคนเช่าต่อเนื่อง 30 วัน จึงเหลือเฉลี่ยวันละ 1,977 เยน คนที่อยู่ระยะยาวนั้น ยังสามารถไปจดทะเบียนบ้านของตนเองได้อีกด้วย ที่นี่มีทั้งห้องอาบน้ำ และเครื่องซักผ้าที่ต้องจ่ายต่างหาก

อินเทอร์เน็ตคาเฟ่แบบนี้ ในเขตเมืองหลวงมีอยู่ 4 สาขาด้วยกัน ที่ไซตามะนี่เปิดเป็นร้านแรกก็เต็มทันที ยังต้องสร้างเพิ่มเติมอีกด้วย มีบางคนอยู่อาศัยยาวถึง 6-7 ปี ก็มีบางคนก็มาอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่ม ที่ร้านชินจูกุนี้ มีผู้ใช้บริการเต็มประมาณร้อยละ 90 การบริหารธุรกิจก็เป็นไปด้วยดี ในกลุ่มผู้ใช้บริการประมาณร้อยละ 80 อาศัยอยู่นานกว่า 1 เดือน อัตราส่วน ผู้ชายประมาณร้อยละ 60 ผู้หญิงร้อยละ 40

ผู้ที่มาใช้บริการที่นั่นมีหลากหลายกลุ่ม มีทั้งผู้ใช้แรงงานที่มาจากต่างจังหวัด หรือผู้ที่บริษัทส่งมาชั่วคราว รวมทั้ง ผู้สูงอายุที่ไม่มีที่อยู่ เพราะถูก Restructure และคนหนุ่มสาวที่ไม่มีงานทำ ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ ต้องการมีที่นอน โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ตัวอย่างผู้ชาย อายุ 61 ปี ที่มาอยู่ที่นี่แล้วประมาณครึ่งปี แต่เดิมเคยทำงานที่บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วน เครื่องใช้รถยนต์ยักษ์ใหญ่ เมื่ออายุ 52 ปี หย่าขาดจากภรรยา แล้วลาออกจากงาน ได้เงินบำเหน็จมา 14 ล้านเยน ซึ่งเงินส่วนใหญ่ รวมทั้งบ้านที่มีอยู่ยกให้ภรรยา และลูกสาวไปหมด เพราะคิดว่าถ้าไม่ทำเช่นนั้น ภรรยากับลูกสาวคงจะลำบากแน่ๆ คิดว่า คงไม่เป็นไร แต่การหางานใหม่ก็ไม่ได้ง่ายอย่างที่คิด จึงเช่าอพาร์ทเมนต์ราคาถูก พร้อมทำงานรับจ้างพิเศษ แต่เมื่อ 5 ปีก่อน ร่างกายทรุดโทรมลง ต้องเข้าโรงพยาบาลบ่อยๆ รายได้ก็หายไป บางครั้งต้องรับเบี้ยยังชีพจากภาครัฐอีกด้วย ในปีค.ศ.2014 เขาได้รับเงินบำนาญเดือนละ 1 แสนเยน เป็นเงินที่ได้มาประจำ แต่อายุมาก

รวมทั้งร่างกายไม่สมบูรณ์ จึงทำงานได้ยาก ไม่มีญาติที่จะให้พึ่ง จึงต้องหันมาพึ่งอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ที่นี่ ถึงแม้ว่าจะหาอาหารทามาต้อยให้ดีขึ้น แต่ก็ต้องสะสมเงินไว้ก่อน รวมทั้งจะต้องแบกรับภาระค่าน้ำไฟ ซึ่งก็แพงอีกด้วย จึงยากมากที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้ง

ธุรกิจอินเทอร์เน็ตคาเฟ่มีเป้าหมายสำหรับผู้ที่ยากจนทางเศรษฐกิจ หรืออาจจะเรียกว่า “ธุรกิจบนความยากจน” ก็ว่าได้ สำหรับบางคนนั้นอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ เหมือนที่พึ่งสุดท้าย หากไม่มีก็คงต้องไปพึ่งพิงร้านฟาสต์ฟู้ดที่เปิด 24 ชั่วโมงแทน

จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุขญี่ปุ่น ในเดือนกรกฎาคม ปีค.ศ.2014 เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของประชากร “อัตราความยากจนโดยเปรียบเทียบ” ของญี่ปุ่นนั้น เมื่อปีค.ศ.2012 เป็น 16.1% อัตราความยากจนโดยเปรียบเทียบเป็นดัชนีหนึ่งที่วัดกลุ่มประชากรที่ไม่สามารถใช้ชีวิตในมาตรฐานทั่วไปของประเทศนั้น สำหรับญี่ปุ่นแล้ว หมายถึงอัตราส่วนของครอบครัวที่มีรายได้ไม่ถึงปีละ 1.22 ล้านดอลลาร์ (รายได้ที่ใช้ได้ไม่นับรวมภาษีหรือค่าประกันสังคม)

หมายความว่า คนที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยเงินที่ไม่ถึงเดือนละ 1 แสแนเยน ในญี่ปุ่นนั้นมีถึง 20 ล้านคน หรือใน 6 คน จะมี 1 คน นั่นเอง อัตราความยากจนโดยเปรียบเทียบนี้ เริ่มตั้งแต่ 12% ในปีค.ศ.1985 แล้วเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ ในกลุ่มประเทศที่อยู่ในองค์กรพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (OECD) นั้น ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่อัตราส่วนสูงสุด

ในการใช้ชีวิตทั่วไปอาจจะไม่รู้ลึกมากนักถึงการมีอยู่ของกลุ่มยากจนเหล่านี้ จากการสำรวจในปีค.ศ.2014 พบว่า มีจำนวน 7,508 คนที่ไม่มีที่อยู่อาศัย (Homeless) ซึ่งลดลงอย่างมาก จาก 25,000 คนในปีค.ศ.2005 จะไม่ค่อยมีโอกาสเห็นคนยากจนเหล่านี้ คนเหล่านี้หลบซ่อนอยู่ในอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ หรืออยู่ในสถานที่พักที่ราคาต่ำ

หรือไม่เสียเงินที่กำหนดตามกฎหมายสวัสดิการสังคม หรือเข้าไปอยู่ในครอบครัวธรรมดา ทำให้มองเห็นได้ยาก แต่ความยากจนนี้ กัดกร่อนประเทศอยู่อย่างต่อเนื่อง

สาเหตุใหญ่ สาเหตุหนึ่ง que เพิ่มความยากจน คือ การขาดแคลนเงินหลังขารภาพ จำนวนครึ่งหนึ่งของคนสูงอายุที่อยู่คนเดียว จำนวน 6 ล้านคน ได้รับความยากจนกว่ามาตรฐานของเบี่ยยังชีพ แต่คนเหล่านี้มีเหตุผลที่จะต่อต้านการรับเบี่ยยังชีพ ดังนั้นในปี ค.ศ.2011 มีจำนวนผู้สูงอายุที่รับเบี่ยยังชีพอยู่ 7.8 แสแนคน แต่มีอีกกว่า 2 ล้านคนที่ใช้เงินสะสมที่มีอยู่ สำหรับค่ารักษาพยาบาลหรือค่าดูแลผู้สูงวัย (Kaigo) เมื่อเงินเก็บหมดไป ชีวิตของพวกเขาส่วนใหญ่ก็จะพึ่งทะลาย ถ้าไม่รับเบี่ยยังชีพ ก็จะต้องหันไปพึ่งครอบครัวหรือใครบางคนเท่านั้น

สำหรับคนหนุ่มสาวก็เช่นกัน เริ่มมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นจากการสำรวจเรื่องแรงงานของกระทรวงมหาดไทยญี่ปุ่น พบว่า ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ.2015 จำนวนผู้ใช้แรงงานที่ไม่ใช่จ้างประจำมีถึงเกือบ 20 ล้านคน ในขณะที่ผู้จ้างประจํานั้นน้อยลงเรื่อยๆ ผู้ที่ไม่ใช่จ้างประจำเพิ่มขึ้นจาก ปี ค.ศ.1989 ถึง 10 ล้านคน มีอัตราส่วนต่อผู้ใช้แรงงานทั้งหมด (ยกเว้นข้าราชการ) ที่ 37.8% เพิ่มขึ้นถึงเกือบเท่าตัว คนกลุ่มนี้ มีรายได้เฉลี่ยเพียงปีละ 1.68 ล้านเยน หรือประมาณ 1 ใน 3 ของผู้จ้างประจำ ซึ่งไม่เพียงแต่รายได้ต่ำเท่านั้น แต่ยังไม่สามารถวางแผนชีวิตระยะยาวได้ ต้องเป็นผู้ยากจนในอนาคต

สาเหตุหนึ่งนี้อาจจะมาจากการเข้าเป็นพนักงานจ้างประจํา นั้นมีหนทางที่แคบขึ้นเรื่อยๆ นั่นเอง